

Nd.

503. Frumvarp

til laga um Búnaðarbanka Íslands.

(Eftir 3. umr. í Ed.).

I. KAFLI.

Stofnun og skipulag bankans.

1. gr.

Banka skal stofna, er nefnist Búnaðarbanki Íslands. Á Norðurlandamálum er heiti hans Islands Landbrugsbank, á ensku The Rural Bank of Iceland.

2. gr.

Tilgangur bankans er að styðja landbúnaðinn og greiða fyrir fjármalaviðskiftum þeirra, er stunda landbúnaðarframleiðslu.

3. gr.

Búnaðarbanki Íslands er sjálfstæð stofnun, sem er eign rikisins, undir sjerstakri stjórn, svo sem nánar er ákveðið í VIII. kafla laga þessara.

Bankinn starfar í fimm deildum með aðgreindum fjárhag, og nefnast þær sparisjóðs- og rekstrarlánadeild, veðdeild, bústofnslánadeild, Ræktunar-sjóður og Byggingar- og landnámssjóður. Skal halda algerlega aðgreindum varasjóðum og öðrum eignum, útlánum, innlánnum, bókfærslu og reiknings-haldi hvarrar deildar fyrir sig.

4. gr.

Ríkissjóður ber ábyrgð á öllum skuldbindingum bankans. Til þess að taka lán erlendis, án tryggingar í sjálfs sín eignum, þarf bankinn sjer-staka lagahemild i hvert sinn, að undanteknu láni samkv. 11. gr. laga þessara.

5. gr.

Búnaðarbanki Íslands hefir heimili sitt, aðalskrifstofu og varnar-þing í Reykjavík. En auk þess getur bankinn haft útibú eða umboðsskrif-stofur þar sem bankastjórn telur þörf á, að fengnu samþykki ráðherra.

II. KAFLI.

Sparisjóðs- og rekstrarlánadeild.

6. gr.

Sparisjóðsdeildin tekur við peningum sem innláni eða með spari-sjóðskjörum.

7. gr.

Sparisjóðsdeildinni er heimilt, i samræmi við tilgang bankans (sbr. 2. gr.):

1. Að kaupa og selja víxla, tjekka og ávisanir.
2. Að veita lán rekstrarlánafjelögum eða kaupa víxla sparisjóða, sam-vinnukaupfjelaga, banka eða bankaútibúa, með því skilyrði, að fjeð sje eingöngu notað til þess að lána það út aftur til rekstrarlánafjelaga, sem stofnuð kunna að verða og starfrækt samkvæmt sjerstökum lögum um slík fjalög.
3. Að veita lán gegn ábyrgð bæjar-, sýslu- og sveitarfjelaga, að áskildu lögmæltu samþykki æðri stjórnarvalda.
4. Að veita lán gegn veði eða sjálfskuldarábyrgð.
5. Að annast að öðru leyti venjuleg sparisjóðsstörf.

8. gr.

Sparisjóðsdeild skal eiga að minsta kosti 15% af innlánsfje með spari-sjóðskjörum í tryggum og auðseldum verðbrjefum, svo sem ríkisskulda-

brjefum, jarðræktarbrjefum, veðdeildarbrjefum Búnaðarbankans eða Landsbankans eða öðrum verðbrjefum, er bankastjórn og ráðherra telja jafntrygg. Í stað verðbrjefa má koma innieign i sparísþóðsdeild Landsbanka Íslands.

9. gr.

Allur tekjuafgangur rennur í varasjóð deildarinnar, enda ber hann tóp þau, sem deildin kann að verða fyrir og eigi verða greidd af árstekjum hennar.

10. gr.

Ríkisstjórnin skal, ef ástæður leyfa, sjá um, að handbært fje opin-berra sjóða, sem ekki eru geymdir í Söfnunarsjóði, sjeu geymdir í sparísþóðsdeild bankans, að svo miklu leyti sem þörf er á fyrir útlánsstarfsemi deildarinnar, enda sjeu þeir ekki sjerstaklega ætlaðir til eflingar öðrum atvinnuvegi.

11. gr.

Nú þykir sparísþóðsdeild ekki hafa nægilegt fjármagn til þess að fullnægja lánsþörf, sjerstaklega til rekstrarlána samkv. 7. gr. 2, og er þá ríkisstjórninni heimilt að veita ábyrgð ríkissjóðs fyrir viðbótarláni erlendis, alt að 3 milj. kr.

12. gr.

Sparísþóðsdeildin nýtur allra hlunninda og lýtur öllum ákvæðum hinnar almennu löggjafar um sparísjóði, nema öðruvisi sje ákveðið í þessum lögum.

III. KAFLI.

Veðdeild bankans.

13. gr.

Ríkissjóður leggur veðdeild bankans til stofnfje að upphæð minst 1250000 króna. Stofnfje þetta greiðist þannig, að veðdeildin tekur við því af skuldabréfum viðlagasjóðs, sem ekki afhendist bústofnslánadeild samkv. 41. gr.

Kirkjujarðasjóðinn skal, að því leyti sem fje verður fyrir hendi vegna innlausnar bankavaxtabréfja sjóðsins og ríkisstjórnin telur, að við verði komið, ávaxta í veðdeild Búnaðarbankans.

14. gr.

Fyrst um sinn greiðist engir vextir af stofnfjenu. En er varasjóður veðdeildarinnar er orðinn 20% af stofnsjóðnum, greiðir hún ríkissjóði 4% ársvexti af því stofnfje, er ríkissjóður hefir lagt til, þó aldrei meira en helming tekjuafgangs síns.

15. gr.

Tekjuafgangur hvers árs rennur í varasjóð. Nú verður veðdeildin

fyrir tapi eða árstekjur hennar hrökkva eigi fyrir útgjöldum, og greiðist þá það, er á vantar, úr varasjóði.

Nú er varasjóður orðinn 30% af stofnsjóði veðdeildarinnar, og má þá leggja það, sem fram yfir er, við stofnsjóðinn.

16. gr.

Veðdeild Búnaðarbankans gefur út bankavaxtabrjef, er hljóða á handhafa, en nafnþrá má þau í bókum bankans. Stjórn bankans kveður á um lögum, útlit og fjárhæð brjefanna, en fjármálaráðherra og bankastjórnum undirskrifa þau.

Vaxtabrjefin skulu gefin út í flokkum. Ákveður bankastjórnum hvenær lokið skuli hverjum flokki, en það skal ætið gert áður en liðin eru 8 ár frá því er flokkurinn var opnaður. Hafa má two eða fleiri flokka, með mismunandi vöxtum, starfandi í senn.

Aldrei má vera meira i umferð af vaxtabrjefum en nemur áttfaldri upphæð stofnsjóðsins.

Ef meira er gefið út um stundarsakir af vaxtabrjefum en nemur þeirri fjárhæð, sem veðdeildin á í veðskuldabréfum, er bera eins háa vexti og vaxtabrjefin, þá skal geyma andvirði mismunarins í Landsbankanum, uns því verður varið til útlána.

17. gr.

Í reglugerð, sem ráðherra setur fyrir veðdeildina alla eða einstaka flokka vaxtabrjefa, skal ákveða vexti brjefanna, gjalddaga þeirra, hvar þá skuli greiða og hvernig haga skuli auglýsingum um greiðslu þeirra. Þar skal og ákveðið tímatakmark, er innlausn allra vaxtabrjefa hvers flokks skal vera lokið, og skal það aldrei vera síðar en 48 árum eftir að flokkur var opnaður.

Vaxtamiðar, sem komnir eru í gjalddaga, skulu gjaldgengir til lúknings sköttum og öðrum gjöldum til ríkissjóðs, og skulu gjaldheimtumenn ríkisins innleysa þá, ef þeir hafa fje fyrir hendi, er greiðast á í ríkissjóð.

18. gr.

Til tryggingar vaxtabrjefum veðdeildarinnar er:

1. Veðskuldabréf þau, er veðdeildin fær frá lántakendum og geymt andvirði seldra brjefa samkv. síðustu málsg. 16. gr.
2. Varasjóður veðdeildarinnar.
3. Sameiginleg ábyrgð lántakenda hvers flokks, samkvæmt nánari ákvörðun reglugerðar, alt að 10% af því, sem lán þeirra námu á síðasta gjalddaga áður en taka þurfti til ábyrgðarinnar.
4. Stofnsjóður veðdeildarinnar.
5. Ábyrgð ríkissjóðs.

Ef taka þarf til trygginganna, skal það gert í þeirri röð, sem að ofan er greint.

19. gr.

Hlutverk veðdeildarinnar er:

1. Að veita lán gegn veði i jörðum og hverskonar fasteignum, sem ætlaðar eru til framleiðslu landbúnaðarafurða eða til almenningsnota í sveitum landsins.
2. Að veita lán bæjar-, sýslu- eða sveitarfjelögum, eða trygð með ábyrgð þeirra, að áskildu lögmæltu samþykki æðri stjórnarvalda, enda sjé lánið ætlað til jarðræktar, búrekstrar eða til einhvers fyrirtækis til almenningsheilla í sveitum.
3. Að veita lán gegn afgjaldkvöð af fasteign, með forgangsrjetti fyrir samningsveði, enda hafi lög verið sett, er heimili að leggja slikar afgjaldskvaðir á fasteignir. Lán þessi veitast löggiltum fjelögum fasteignaeigenda, er hafa með höndum fjelagsmannvirki til umbóta á fasteignum, svo sem raforkuveitur eða önnur slik mannvirki.

20. gr.

Hús og önnur mannvirki, er eldur getur grandað, skulu eigi tekin gild sem veð, nema vátrygð sjeu i vátryggingarstofnun, er stjórn bankans telur góða og gilda. Veðdeildin getur áskilið sjer að annast sjálf vátrygginguna og innheimta iðgjöldin með árgjöldum af láninu.

21. gr.

Að jafnaði, má ekki lána nema gegn 1. veðrjetti og aldrei yfir $\frac{3}{4}$ virðingarverðs fasteignar. Heimilt er þó að taka gildan 2. eða síðari veðrjett, ef opinberir sjóðir einir eiga forgangsveð og lánin samanlögð eru innan $\frac{3}{4}$ virðingarverðs. En af sliku láni má taka sjerstakt áhættugjald i varasjóð, eftir ákvörðun bankastjórnar. Minsta lán skal vera 300 kr., og skulu lán jafnan standa á hundraði króna.

Lánstiminn má aldrei vera yfir 40 ár, en nánari ákvæði um lánstima eftir því hverrar tegundar veðið er, má setja með reglugerð.

22. gr.

Eignir þær, sem veðdeildin tekur að veði, skal á kostnað lánþega virða á þann hátt, er nánar verður tiltekið í reglugerð. Má þar meðal annars ákveða, að stjórn Búnaðarbanks megi tilnefna virðingarmenn. Þar má og heimila, að gildandi fasteignamat komi í stað virðingar á veðinu, eftir tilteknum reglum og ákvörðun bankastjórnar.

Lántakandi skal á hverjum 5 ára fresti eða oftar, ef bankastjórnin krefst þess, sýna skilríki, er bankastjórnin tekur gild, fyrir því, að veðið hafi eigi rýrnað í verði, svo að veðdeildinni geti verið hætta búin. Láti lántakandi farast fyrir að senda slik skilríki, eða hafi bankastjórn orðið þess vör, að veðsett eign hafi rýrnað í verði, má láta skoðun og nýja virðingu fara fram á kostnað lántakanda.

23. gr.

Í virðingargerðum getur bankastjórn látið tilgreina sjerstaklega verð hverrar fasteignar eins og hún er frá náttúruunnar hendi, sjálfrar jarðarinnar eða landsins, og hinsvegar sjerstaklega verð þeirra mannvirkja, er gerð hafa verið á landinu, svo sem jarðabóta, bygginga og annara umbóta. Getur bankastjórn ákveðið að veita eigi að jafnaði hærra lán út á neina fasteign en nemur virðingarverði mannvirkja á eigninni, en að sjálfsögðu því aðeins svo hátt, að lánið verði ekki yfir 3% virðingarverðs allrar eignarinnar.

24. gr.

Lán þau, sem veðdeildin veitir, greiðir hún í vaxtabrjefum sinum eftir ákvæðisverði þeirra, eða í peningum með þeirri upphæð, sem hún getur fengið fyrir brjefin, að frádegnum sölu kostnaði. Semja má um sölu vaxtabrjefa hvers flokks fyrirfram í einu eða fleiru lagi, enda samþykki ráðherra söluverðið.

Hver lántakandi skal greiða 1% af lánsupphæð sinni í varasjóð veðdeildarinnar, um leið og hann tekur lánið. Þó er heimilt að ákveða í reglugerð, að lántökugjaldið greiðist í tvennu lagi.

25. gr.

Nú verða eigendaskifti að fasteign, sem er veðsett veðdeildinni, og getur bankastjórn þá heimtað lánið endurgreitt að öllu eða nokkru leyti, ef henni þykir ástæða til.

Vilji nýr eigandi taka að sjer lánið, má það verða, ef eignarheimild hans er sönnuð og bankastjórnin samþykkir.

Þegar fasteign, sem veðdeildin hefir veð i, er sold, skal kaupandi tilkynna bankastjórn eigendaskiftin í síðasta lagi á næsta gjalddaga á afborgun lánsins. Heimta má alt að 1% aukagjald af veðskuldinni, er rennur í varasjóð, ef skuldunautur veðdeildarinnar vanrækir að tilkynna bankastjórn þegar í stað, ef verulegar breytingar eru gerðar á veðsettri eign, svo að eignin við það rýrni í verði.

26. gr.

Lánum þeim, sem veðdeildin veitir, má hún ekki segja upp, meðan lánþegi gegnir að öllu skyldum þeim, er hann hefir undirgengist. En ef ákvæðisgjöld hans verða eigi greidd á rjettum gjalddaga eða veðið gengur svo úr sjer, að það er eigi lengur svo tryggjandi sem vera skal, eða haldi skuldunautur eigi vátrygðum húsum, sem að veði eru og talin eru með i matinu, eða falli á veðið skattar, gjöld eða veðkröfur, er ganga fyrir kröfu veðdeildarinnar, eða brjóti lánþegi annars í verulegum atriðum skyldur sinar samkvæmt lögum og reglugerðum veðdeildarinnar eða lánsamningum, er bankastjórninni heimilt að telja eftirstöðvar lánsins komnar í gjalddaga þegar, án uppsagnar.

27. gr.

Skuldunautar veðdeildarinnar skulu greiða vexti, afborganir og tillög til að borga kostnað við veðdeildina og til varasjóðs í einu lagi, með jafnri upphæð samtals hvern gjalddaga.

Árlegt tillag til að borga kostnað við veðdeildina og til varasjóðs er $\frac{1}{2}\%$ af upphæð lánsins eins og það var fyrir hvern gjalddaga.

Á ákveðnum gjalddögum má hver lántakandi, án undangenginnar uppsagnar, greiða aukaafborganir af skuld sinni, þó eigi minna en 100 kr. í einu, eða að endurborga hana að öllu leyti. Gjald þetta má hann greiða með bankavaxtabrjefum þess flokks, er lán hans var veitt úr, eftir ákvæðisverði þeirra. Á öðrum tíma árs má og borga lán að fullu, ef bankastjórnin samþykkir, þó því aðeins að það sje veðdeildinni að skaðlausu.

28. gr.

Samningsbundnum afborgunum, sem greiddar eru í peningum á hverjum gjalddaga, skal varið til að innleysa vaxtabrjef þess flokks, er í hlut á, eftir hlutkesti, sem notarius publicus hefir umsjón með og fer fram í viðurvist tveggja manna. Annan kveður ráðherra til þess, hinn bankastjórnin. Þá er hlutkesti hefir farið fram, skal auglýsa með 6 mánaða fyrirvara tölu- og bókstafsmerkni bankavaxtabrjefa þeirra, er upp hafa komið til iunlausnar, og á hverjum gjalddaga þau verði útborguð. Auglýsing þessi skal birt í Lögbirtingablaðinu og í samsvarandi blöðum erlendis, þar sem ætla má, að brjefin sjeu í umferð.

Aukaafborgunum og endurborgunum lána, sem greiddar eru í peningum, má verja til nýrra útlána, þó svo, að hin nýju lán endurgreiðist innan þess tíma, er önnur lán sama flokks eiga öll að vera greidd. Ella skal þessu fje varið til að innleysa bankavaxtabrjef flokksins eftir hlutkesti, eins og áður segir, eða kaupa brjef til iunlausnar.

Bankinn má og á þann hátt og með þeim fyrirvara, er segir í 1. málsgrein þessarar greinar, innleysa bankavaxtabrjef í stærri stíl.

29. gr.

Handhafar eða eigendur bankavaxtabrjefa þeirra, er innleysa skal, geta, gegn því að afhenda þau með vaxtamiðum, er þeim fylgja, fengið útborgaðan höfuðstól þeirra á ákveðnum gjalddaga, og er eigi skylt að greiða vexti af höfuðstólnum upp frá því.

30. gr.

Höfuðstóll og vaxtafje, sem komið er í gjalddaga til útborgunar, rennur í varasjóð veðdeildarinnar, sje höfuðstóls eigi vitjað innan 20 ára, en vaxta innan 5 ára, hvortteggja talið frá gjalddaga.

31. gr.

Nú glatast bankavaxtabrjef, sem nafnskráð er í bókum veðdeildarinnar, og getur þá bankastjórnin innkallað handhafa brjefsins með 9 mánaða fyrirvara, með auglýsingu, er birt sje þrisvar sinnum samfleytt i Lög-birtingablaðinu og í samsvarandi auglýsingablöðum erlendis, þar sem ætla má, að brjefin sjeu í umferð. Ef enginn gefur sig fram með brjefið í tæka tið, getur bankastjórnin útgefið handa hinum skráða eiganda þess nýtt bankavaxtabrjef, með sömu upphæð og það, er glataðist, án þess að nokkur annar, er bankavaxtabrjefið kann að hafa verið afsalað, geti þar fyrir búið kröfu á hendur bankanum. Um ógilding annara bankavaxtabrjefa fer eftir almennum reglum.

32. gr.

Bankavaxtabrjef þau, sem innleyst hafa verið, eða hafa verið notuð til að borga eða afborga lán, má eigi framar setja í veltu, heldur skal ónýta þau undir eins, á þann hátt að þau með því verði ógild, og leggja þau til geymslu í fjárhirslu veðdeildarinnar. Skal svo við lok næsta reikningsárs brenna þau í viðurvist endurskoðenda, ásamt vaxtamiðum þeim, er innleystir hafa verið það reikningsár.

33. gr.

Vaxtamiða og vaxtabrjef, sem komin eru í gjalddaga, skal borga út í afgreiðslu bankans í Reykjavík. Í reglugerð veðdeildarinnar má ákveða, að útborganir þessar fari einnig fram erlendis, þar sem ætla má, að brjefin sjeu í umferð.

34. gr.

Fje varasjóðs og stofnsjóðs skal ávaxta í bankavaxtabrjefum veðdeildarinnar eða á annan tryggan hátt, er reglugerð ákveður.

Varasjóðurinn er óskiftur til tryggingar útgefnum bankavaxtabrjefum allra flokka veðdeildarinnar, en í bókum bankans má sundurgreina hann í deildir, eftir því sem ástæða þykir til.

Nú hefir veðdeildin orðið fyrir tapi og varasjóður, að viðbættri samábyrgð lántakenda, hrekkur eigi til greiðslu þess, og greiðist þá tapið úr stofnsjóði. En stofnsjóður á þennan hátt lækkar um 15%, má veðdeildin eigi halda áfram að gefa út bankavaxtabrjef eða veita lán, nema Alþingi ákveði á ný, að hún skuli halda áfram störfum, og með hvaða skilyrðum.

35. gr.

Þegar lán er komið í gjalddaga, hefir veðdeildin heimild til að láta selja veðið við opinbert uppboð, án undanfarandi dóms, sátta eða fjárnáms, samkvæmt ákvæðum í tilskipun um fjárrorráð ómyndugra, 18. febr. 1847, 10. gr., eða láta leggja það veðdeildinni út til eignar, ef þörf er á. Veðdeildin þarf ekki að láta neinn vera fyrir sina hönd við uppboðið, og skal þar ekki taka mótmæli skuldunauts til greina, nema þau sjeu auðsjáanlega á

rökum bygð, og eigi er heldur hægt að stöðva eða ónýta uppboðið með neinskonar dómskoti.

Veðdeildin hefir aftur á móti ábyrgð á því, að skuldin sje rjett og komin í gjalddaga, og skuldunaut er rjett að höfða mál, til endurgjalds á öllu því, er hann hefir skaðast á uppboðinu, og öllum málskostnaði að skaðlausu.

Veðdeildin getur löglega samið svo um við skuldunauta sina, að uppboð á veðsettum fasteignum megi fara fram i skrifstofu uppboðshaldara.

36. gr.

Nú hefir veðdeildin orðið að láta leggja sjer út veðsetta eign (sbr. 35. gr.) og eignin hefir eigi selst innan árs frá því er veðdeildin tók við henni, og skal þá greiða veðskuldina úr varasjóði, eða að minsta kosti svo mikinn hluta hennar, að eftirstöðvar veðskuldar á eigninni sjeu eigi hærri en þriðjungur virðingarverðs hennar til lántoku, nje heldur hærri en boðið var hæst í eignina á uppboði. Skal eignin síðan sold svo fljótt sem unt er og sýnt þykir, að eigi sje ávinnungur að bíða lengur með söluna, og getur kaupandi þá tekið að sjer eftirstöðvar lánsins.

Á meðan veðdeildin hefir slika eign með höndum, skal eigi að síður árlega greiða tilskildar afborganir og vexti af lárinu, er greiðist úr varasjóði, ef tekjur af eigninni sjálfri hrökkva eigi til þess.

Í ársrekningum veðdeilda skal gera sjerstaklega grein fyrir þeim eignum, sem þannig er ástatt um.

37. gr.

Fje ófullráða manna og opinberra stofnana og sjóða má verja til að kaupa bankavaxtabrjef veðdeildarinnar, en þó eigi hærra verði en skráðu eða almennu gangverði, og aldrei hærra en ákvæðisverð þeirra er. Alt það geymslufje, er samkvæmt lögum, skipulagsskrám sjóða eða öðrum gildum ákvæðum má verja til útlána gegn fasteignaveði, má i stað þess geyma í bankavaxtabrjefum veðdeildarinnar.

38. gr.

Ákveða má i reglugerð, að embættis- og sýslunarmenn ríkisins eða bæjar-, sýslu- og sveitarfjelaga skuli endurgjaldslaust eða gegn hæfilegri þoknum, er veðdeildin greiðir, veita bankastjórn upplýsingar og aðstoð, svo sem að láta i ljós álit sitt um verð fasteigna, að hafa eftirlit með viðhaldi veðsettra eigna, að annast innheimtu árgjalda af lánum eða sölu bankavaxtabrjefa, eða að inna af hendi önnur álika störf fyrir veðdeildina.

39. gr.

Ríkisstjórninni skal heimilt að taka lán erlendis til kaupa á alt að 2 miljónum króna í vaxtabrjefum veðdeildarinnar, með þeim kjörum, að ríkissjóður verði að likindum skaðlaus af.

40. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að fresta fyrst um sinn framkvæmd þessa (III.) kafla laganna um veðdeild bankans.

IV. KAFLI.

Bústofnslánadeild.

41. gr.

Ríkissjóður leggur til tryggingarfje fyrir skuldbindingum bústofnslánadeilda, að upphæð 700 þús. kr., í skuldabréfum viðlagasjóðs, eða öðrum skuldabréfum eigi ótryggari. Ennfremur leggur ríkissjóður deildinni til stofnsjóð, að upphæð 300 þús. kr., er greiðist með 50 þús. kr. árlegu tillagi úr ríkissjóði um næstu 6 ár.

42. gr.

Bústofnslánadeild hefir sjerstakan varasjóð og rennur í hann allur tekjuafgangur deildarinnar.

43. gr.

Bústofnslánadeildin gefur út bankavaxtabréf, alt að sexfaldri upphæð tryggingarfjár og stofnsjóðs. Skal hverjum flokki bankavaxtabréfanna lok-að innan 5 ára frá því er flokkurinn var opnaður, og innlausn allra brjefa hvers flokks lokið innan 15 ára frá sama tíma.

Að öðru leyti gilda ákvæði 16. og 17. gr. laga þessara einnig um bankavaxtabréf bústofnslánadeilda.

44. gr.

Til tryggingar vaxtabréfum bústofnslánadeilda er:

1. Veðskuldabréf þau, er deildin fær frá lántakendum, og geymt andvirði seldra brjefu.
2. Varasjóður bústofnslánadeilda.
3. Sameiginleg ábyrgð lántakenda hvers flokks, samkvæmt nánari ákvæðum reglugerðar, alt að 10% af því, sem lán þeirra námu á síðasta gjald-daga áður en taka þurfti til ábyrgðarinnar.
4. Tryggingarfje og stofnsjóður bústofnslánadeilda.
5. Ábyrgð ríkissjóðs.

Ef taka þarf til trygginganna, skal það gert í þeirri röð, sem að ofan greinir.

45. gr.

Af fje bústofnslánadeilda skal eingöngu veita bændum og öðrum þeim, er kvíkfjárrækt stunda, lán til þess að auka bústofn sinn eða koma upp bústofni. Ennfremur má veita sömu mönnum lán til að kaupa verkfæri til jarðyrkju og heyvinnu.

Lán deildarinnar skulu jafnan trygð með 1. veðrjetti í búfje lántak-

anda og mega ekki hærri vera en helmingur verðs hins veðsetta búfjár eftir verðlagsskrá.

Ekkert lán má veita gegn veði i búfje, öðru en kúm, nema eigandi fjárins setji auk þess hreppsábyrgð sem viðbótartryggingu, eða aðra tryggingu, sem bankastjórn tekur gilda.

Nú tekur deildin veð i búfje, sem tryggja má gegn sjúkdóma- og slysahættu i vátryggingarsjóðum sveitarfjelaga eða á annan hátt, og skal þá jafnan krefjast slikrar tryggingar.

46. gr.

Hverri lánbeiðni skal fylgja:

1. Vottorð hreppstjóra um, að lánbeiðandi eigi búfje það, sem boðið er að veði, og að það sje ekki veðsett öðrum.
2. Vottorð hreppsnefndar um, að lánþegi hafi ekki lent í fóðurþróng síðustu 5 ár, eða þau ár, sem hann hefir búið, ef skemmra er.
3. Vottorð forðagæslumanns eða eftirlitsmanns um ástand búfjárins og fóðurbirgðir eigandans.
4. Skýrla hreppstjóra samkvæmt framtalsbókum hreppsins um búpeningseign lánbeiðanda síðustu 5 ár, eða þann tíma, er hann hefir búið, ef skemmra er.

Þau skilriki, sem tilgreind eru í 1. og 3. lið, skal lántakandi senda bankastjórn árlega, meðan lánið stendur. Ef lán hefir verið fengið til verkfærakaupa, skal lántakandi senda bankastjórn innan 12 mánaða vottorð hreppstjóra um, að verkfærin hafi verið keypt og sjeu í eigu lántakanda.

Nánari ákvæði um virðing búfjár til lántöku og um viðhald veðs má setja með reglugerð.

47. gr.

Ef bankastjórn krefst, er hreppstjóri hver skyldur til að senda henni árlega nákvæma skýrslu yfir búfjáreign allra eða tiltekinna búenda í hreppnum.

Nú kemur það í ljós, að lántakandi hefir notað fengið lán til annars en aukningar á bústofni sínum, eða hann hefir fargað aftur af bústofnum, og er lánið þá þegar afturkræft. Auk þess skal lántakandi sæta sektum, frá 20—200 krónum, nema þyngri refsing liggi við samkvæmt öðrum lögum. Sama gildir um lán, sem fengin eru til verkfærakaupa samkv. 45. gr.

48. gr.

Um útborgun lána, sölu vaxtabrjefa og varasjóðsgjald við lántöku gilda ákvæði 24. gr. laga þessara.

49. gr.

Lánin skulu eigi veitt til lengri tíma en 10 ára. Fyrstu 2 árin mega þau standa afborgunarlaus, en vextir greiðast árlega og varasjóðsgjald $\frac{3}{4}\%$

af upphæð lánsins eins og það var fyrir hvern gjalddaga. Gjalddagi vaxta og afborgana skal vera 1. nóvember ár hvert.

Nú flytur skuldunautur bústofnslánadeildar búferlum, og skal hann þá þegar tilkynna það bankastjórninni. Flytji skuldunautur, er fengið hefir bústofnslán gegn hreppsábyrgð, úr þeim hreppi, án þess að hafa fengið ábyrgð hreppsnefndar framlengda, skal lánið þegar fallið i gjalddaga, enda hafi hann ekki sett aðra tryggingu í hennar stað, er bankastjórn tekur gilda.

Um rjett og skyldur lánþega gilda að öðru leyti ákvæði 26. og 27. gr. laga þessara, svo sem við á.

50. gr.

Um vaxtabrjef og innlausn þeirra, greiðslu vaxta, um varasjóð deildarinnar og um skyldur embættismanna til aðstoðar gilda ákvæði 28.—34. gr. og 38.—39. gr. (um veðdeild bankans) einnig um bústofnslána-deildina.

51. gr.

Prátt fyrir ákvæði 4. gr. laga um veð 4. nóv. 1887 er lántakanda rjett að veðsetja bústofnslánadeildinni einu nafni tiltekna flokka búfjár síns, er hann á eða eignast kann, og gengur veð deildarinnar fyrir öllum síðari veðsetningum búfjár eða einstakra gripa innan sama flokks. Sama gildir um veðsetning fóðurbirgða, sem veðsali kann að eiga á hverjum tima handa veðsettum búfje.

8. gr. sömu laga gildir eigi um veðsetning búfjár og fóðurbirgða til bústofnslánadeilda, og eigi tapar deildin heldur veði sinu, þótt veðbrjef sje ekki þinglesið á ný á fyrsta manntalsþingi eftir flutning veðsala í aðra þinghá, nema bankastjórn hafi i tæka tíð verið kunnugt um flutninginn.

Fje ófullráða manna og opinberra stofnana og sjóða má verja til að kaupa bankavaxtabrjef bústofnslánadeilda.

52. gr.

Ríkisstjórninni skal heimilt að taka lán erlendis til kaupa á alt að 1½ milj. kr. í vaxtabrjefum bústofnslánadeilda, með þeim kjörum, að ríkis-sjóður verði að likindum skaðlaus af.

V. KAFLI.

Ræktunarsjóður.

53. gr.

Um Ræktunarsjóð gilda sjerstök lög (sbr. lög um Ræktunarsjóð Íslands, nr. 17, 13. júní 1925) eins og þau eru nú eða þeim kann síðar að verða breytt, svo og sjerstakar reglugerðir um sjóðinn og starfsemi hans. Þó falla niður sjerákvæði þeirra laga um skipun stjórnar sjóðsins, laun stjórnenda

og endurskoðun reikninga hans, eftir að Búnaðarbanki Íslands hefir tekið til starfa og tekið við stjórn Ræktunarsjóðs.

Ennfremur heimilast rikisstjórninni að fella úr gildi samning þann, er gerður var við stjórn Landsbanka Íslands um kaup á verðbrjefum sjóðsins, samkvæmt 27. gr. laga nr. 17, 18. júni 1925, um Ræktunarsjóð Íslands.

VI. KAFLI.

Lánadeild smábýla við kaupstaði og kauptún.

54. gr.

Ríkissjóður leggur fram 50 þús. kr. á ári i 6 ár til lánadeilda til smábýla í nágrenni kaupstaða og kauptúna.

55. gr.

Rikisstjórninni skal heimilt að taka lán innanlands eða utan, alt að 2 miljónum kr., handa lánadeildinni, til starfsemi þeirrar, er henni er ætlað að vinna samkvæmt lögum þessum.

56. gr.

Ríkissjóður afhendir Búnaðarbankanum lánsfjeð, en deildin stendur aftur ríkissjóði skil á vöxtum og afborgunum láns þess, er ríkissjóður hefir tekið í þessu skyni.

57. gr.

Lán samkvæmt þessum kafla skal aðeins veita til smábýla í grend við kaupstaði og kauptún, og skal það að jafnaði vera skilyrði fyrir láni, að land það, er býli fylgir, skuli fullræktað eða fullnotað geta veitt meðal-fjölskyldu að minsta kosti þriðjung þess, er þarf til framfærslu henni.

58. gr.

Lán úr lánadeild má veita gegn þessum tryggingum:

- gegn hverju því fasteignaveði, er bankastjórnin tekur gilt.
- gegn afgaldskvöð af býlum þeim, er lán er veitt til, enda sje býlið ekki veðsett með 1. veðrjetti.
- gegn ábyrgð sýslu-, bæjar- eða hreppsfjelaga.

59. gr.

Lán mega nema alt að $\frac{3}{4}$ af virðingarverði húseigna, mannvirkja og lands eða afnotarjetti lands.

60. gr.

Hámark lánsfjárhæðar má vera 15000 krónur.

61. gr.

Í reglugerð bankans skal setja nánari ákvæði um starfsemi þessarar deildar.

VII. KAFLI.

Byggingar- og landnámssjóður.

62. gr.

Um þessa deild bankans gilda sjerstök lög (sbr. lög um Byggingar- og landnámssjóð, nr. 35, 7. maí 1928) og reglugerðir, er samkvæmt þeim verða settar.

VIII. KAFLI.

Sjerrjettindi bankans.

63. gr.

Bankinn er undanþeginn tekjuskatt, útsvari og öðrum opinberum gjöldum og sköttum, hverju nafni sem nefnist, til rikissjóðs eða sveitar-sjóða, eða til annara stofnana.

Bækur bankans, ávisanir, skuldbindingar, sem gefnar eru út af bank-ənum og í nafni hans, svo og skuldbindingar, sem veita bankanum hand-veðsrjett, arðmiðar af skuldabréfum bankans og framsöl þeirra skulu und-anþegin stimpilgaldi.

64. gr.

Fje það, sem lagt hefir verið í bankann, ásamt vöxtum þess, er und-anþegið kyrsetning eða löghaldi, meðan það stendur þar.

65. gr.

Bankinn er undanþeginn almennum ákvæðum laga um hámarksvexti af útlánum gegn fasteignaveði.

66. gr.

Nú er fasteign sold á nauðungaruppboði eða við gjaldþrotaskifti og ber þá uppboðshaldara að rannsaka, hvort eignin er veðsett Búnaðar-bankanum og geta þess í uppboðsgerðinni. Ef svo reynist, skal bankanum gert viðvart svo timanlega að hægt sje að láta mæta við uppboðið.

IX. KAFLI.

Stjórn bankans, reikningsskil o. fl.

67. gr.

Bankastjórar eru 3, einn aðalbankastjóri og tveir meðstjórnendur.

Ráðherra sá, er fer með mál landbúnaðarins, skipar bankastjórnina og hefir yfirumsjón bankans.

Ráðherra getur sagt bankastjóra upp með 12 mánaða uppsagnarfresti, enda geta þeir sjálfir sagt upp stöðu sinni með sama fyrirvara. Þó getur ráðherra vikið bankastjóra frá fyrirvaralaust, gegn því að greiða honum 6 mánaða laun, ef ekki er um slikt afbrot að ræða af hálfu bankastjóra, sem heimili frávikning hans án nokkurrar launagreiðslu. Fráviknum bankastjóra skal skýrt frá ástæðum fyrir frávikningunni.

Aðalbankastjóri hefir að árslaunum 12000 krónur og auk þess dýrtíðaruppbót, sem ráðherra ákveður, þó svo, að hann aldrei hafi hærri laun og dýrtíðaruppbót samanlagt en bankastjórar Landsbanka Íslands. Meðstjórnendur hafa 4000 kr. árslaun hvor og dýrtíðaruppbót eftir ákvörðun ráðherra, þó ekki yfir þriðjung af dýrtíðaruppbót aðalbankastjóra.

Ráðherra getur um stundarsakir veitt fráförfnum bankastjóra eða ekkju hans eftirlaun, alt að 50% af laununum handa bankastjóranum og 25% af launum handa ekkju hans, en eigi til frambúðar nema samþykki Alþingis komi til.

Ráðherra setur mann til að gegna bankastjórastarfi um stundarsakir, ef bankastjóri forfallast eða sæti hans verður óskipað í bili.

68. gr.

Ráðherra skipar bókara og fjehirði bankans, ákveður laun þeirra og víkur þeim frá, alt að fengnum tillögum bankastjórnar.

Aðra starfsmenn bankans velur bankastjórn eftir þörfum og ákveður laun þeirra.

69. gr.

Bankastjórar annast dagleg störf bankans. Tveir bankastjórar skulu undirskrifa, svo að skuldbindi bankann, ef gefa skal út eða framselja víxla, verðbrjef eða aðrar skriflegar skuldbindingar. Þó er bankastjórn heimilt að veita tilteknum starfsmönnum bankans umboð til þess að skuldbinda bankann í þessum efnunum með undirskrift sinni ásamt aðalbankastjóra, svo og að veita ákveðnum starfsmönnum bankans umboð til þess að skuldbinda bankann með undirskrift sinni i tilteknum málefnum. Í reglugerð má setja ákvæði um tilteknar skuldbindingar, þannig að þær undirriti tveir bankastjórar, og eigi aðrir, svo gilt sje.

Kvittanir bankans eru því aðeins fullgildar, að fjehirðir hafi ritat undir þær og að þeim fylgi áritun bókara um, að þær sjeu athugaðar. Fjehirðir má eigi greiða neina fjárhæð úr bankanum, sem samþykki banka-

stjórnar þarf til, nema með samþykki tveggja bankastjóra, eða aðalbankastjóra og starfsmanns, sem umboð hefir samkv. 1. málsgrein þessarar greinar.

70. gr.

Aðalbankastjóri má eigi hafa embættisstörf á hendi nje reka sjálfur atvinnu eða vera i stjórn atvinnufyrirtækja.

Eigi mega bankastjórar nje starfsmenn vera skuldskeyttir bankanum, nema veðdeild, hvorki skuldunautar nje ábyrgðarmenn annara.

Bankastjórar og starfsmenn eru bundnir þagnarskyldu um alt það, er snertir hagi viðskiftamanna bankans, sem þeir fá vitneskju um vegna starfsemi sinnar við bankann.

71. gr.

Tveir skulu vera endurskoðunarmenn bankans, skipaðir af ráðherra til tveggja ára í senn, eftir tillögu sameinaðra landbúnaðarnefnda beggja deilda Alþingis, að viðhafðri hlutfallskosningu. Skulu þeir hafa stöðugt eftirlit með rekstri bankans, rannsaka reikninga hans í hverju einstöku atriði og bera þá saman við bækur bankans, verðbrjefaeign og heimafje. Þeir skulu að minsta kosti tviðvar á ári sannreyna, hvort heimafje bankans og eignir sjeu fyrir hendi.

Endurskoðunarmennir gefa skýrslu til stjórnarráðs með ársreikningum bankans, og endranær þegar þeim þykir ástæða til. Árslaun endurskoðendanna skulu ákveðin í reglugerð.

72. gr.

Bankastjórnin skal á hverju miðju reikningsári gefa ráðherra stutt yfirlit yfir hag bankans, er birta skal í B-deild Stjórnartíðindanna, og við árslok fullkominn, endurskoðaðan ársreikning og skýrslu um hag og starfsemi bankans á árinu. Ráðherra úrskurðar ársreikninginn, og skal því næst birta útdrátt úr honum í B-deild Stjórnartíðindanna.

73. gr.

Heimilt er bankanum að koma upp umboðsskrifstofum úti um land, þar sem bankastjórn og ráðherra telja þörf á. Umboðsskrifstofur bankans geta eigi sjálfar veitt lán, en aðalstörf þeirra skulu vera að taka við umsóknum um lán og veita lánbeiðendum leiðbeiningar til undirbúnings lánþökunni, að borga út lán, er bankinn veitir, ef fje til þess er fyrir hendi í skrifstofunni, að annast innheimtu árgjalda, sölu bankavaxtabrjefa og eftirlit með veðsettum eignum, hver í sinu umdæmi.

Ráðherra setur umboðsskrifstofunum nánari starfsreglur og ákveður þóknun til umboðsmanna, hvorttveggja að fengnum tillögum bankastjórnar.

74. gr.

Deildir bankans taka hver um sig þátt í sameiginlegum kostnaði við

stjórn, rekstur og húsnæði bankans. Skifting kostnaðarins ákveður bankastjórn með samþykki ráðherra.

75. gr.

Með reglugerð fyrir bankann má setja þau ákvæði um stjórn hans og starfrækslu, er nauðsynleg þykja, þótt ekki sje gert sjerstaklega ráð fyrir þeim í þessum lögum, enda fari þau eigi í bág við nein ákvæði í lögnum.

X. KAFLI.

Niðurlagsákvæði.

76. gr.

Lög um stofnun Ríkisveðbanka Íslands, nr. 64, 27. júni 1921, eru úr gildi numin.